

Wat ons glo van die kerk

By die Algemene Sinode is 'n gespreksdokument saamgestel om 'n gesprek te inisieer oor die vraag: Aan watter aspekte van die gemeentelike bediening en strukture kan daar met meer vrymoedigheid verander word en waarmee moet ons versigtig wees? Hier volg 'n uittreksel uit die dokument.

In die Algemene Kommissie vir Gemeentebediening (AKG) is daar die afgelope klompie jare meer kere gepraat oor die behoefte aan duideliker riglyne wat betref 'n Gereformeerde gemeentelike ekklesiologie. In 'n tyd waarin al meer gemeentes groot skuiwe in hul strukture en bedienings maak, het die vraag na duideliker kontoere en riglyne al dringender geword.

Dié verslag is 'n poging om 'n verantwoordelike gesprek hieroor te inisieer. Daar kan nie in so 'n verslag aan alle vrae aandag gegee word nie en ons dink ook nie dat daar vir alle kwessies net een regte antwoord is nie. Ons glo egter dat ons die gesprek die beste gaan dien as ons

- 'n klompie wesenlike Bybelsteologiese uitgangspunte vir 'n gemeentelike ekklesiologie stel (wat waarskynlik op meer as een manier gekonkretiseer kan word), en
- vanuit dit sekere aanbevelings maak oor die toekomstige bediening en gemeentelike inrigting in die NG Kerk.

Ons is bewus daarvan dat die situasie van "eksperimentering" en van groeiende verskille tussen gemeentes vir baie mense ontstellend en selfs onbegryplik is. Sonder om dit goed te praat, oordeel ons dat daar sekere faktore is (sommige buite ons beheer) wat aanleiding gegee het tot hierdie situasie van kerklike onsekerheid. 'n Goeie begrip van die faktore kan ons

help om die situasie beter te verstaan en om beter besluite te neem oor hoe ons dit moet hanteer.

Die volgende faktore het sekerlik 'n rol gespeel:

Die politieke en **sosiale oorgangsprosesse in die land** het die Kerk en haar gemeentes op meer vlakke in 'n totaal nuwe situasie geplaas. Die Kerk het nie alleen van haar mag en aansien verloor nie, maar word tans uitgedaag om haar hele rol en taak in die nuwe situasie te herdefinieer. Daar is **internasionale tydsgeestendense** (mense praat van modernisme en post-modernisme) wat kerke wêreldwyd affekteer en byvoorbeeld in Europa tot 'n grootskaalse kerkverval gelei het. Veral na 1990 voel ons al meer van dié invloede, ook in Suid-Afrika:

- 'n sterk afname aan algemene godsdienstigheid (veral georganiseerde godsdienste);
- 'n sterk weerstand teen groot, formele organisasies;
- 'n terughoudendheid ten opsigte van lang verbintenisse, selfs teen verbintenisse van enige aard;
- 'n huiwering ten opsigte van finale antwoorde en waarhede, en
- 'n groeiende waardering vir diversiteit en pluraliteit.

Dit is nie moeilik om te sien dat hierdie faktore mettertyd tot ingrypende veranderinge in mense se godsdienstige

en kerklike betrokkenheid kan lei nie.

Hierdie faktore (en waarskynlik ook nog ander) veroorsaak dat kerke meer as ooit sukkel om hul jeug vir die kerk te behou. Intergenerasie verskille in benadering, styl, musieksmaak, ensovoorts het baie gemeentes genoop om groot aanpassings in hul bedienings en styl te maak – in 'n poging om hul jeug te akkommodeer.

Wat ons glo van die kerk: 20 stellings

Ons uitgangspunt by die formulering van die onderstaande stellings was nie om alles te sê wat oor die Kerk gesê kan word nie, maar om belangrike teologiese en praktiese teologiese uitgangspunte vir ons nadenke oor die kerk en gemeentes te formuleer.

Dié stellings is in drie groepe verdeel:

GROEP 1.

Insigte wat ons met die ekumeniese kerk deel. (Dit gaan hier oor insigte wat in die eerste paar eeue van die kerk se bestaan reeds redelik duidelik uitgekristalliseer het en waaroor daar in die Christelike Kerk in die breë 'n redelike mate van konsensus bestaan.)

GROEP 2.

Insigte wat uit die tyd van die Reformasie kom. (In die tyd van die Reformasie is 'n paar baie belangrike insigte oor die kerk baie helder geformuleer. Dit lê in lyn met die bogenoemde insigte, maar is 'n uitbreiding en presieser formulering daarvan.)

GROEP 3.

Resente insigte. (Dit word redelik algemeen aanvaar dat die 20ste eeu baie belangrik was betreffende insigte oor die Kerk. In die derde afdeling word die mees wesenlike van die nuwere insigte aangedui.)

'n Keuse vir 'n historiese lyn as basis vir die stellings staan nie teenoor 'n keuse vir 'n Bybelse fundering van die ekklesiologie nie. Van al die stellings wat hier gemaak word, is ons oortuiging dat dit pogings was om juis die Bybelse getuienis oor die Kerk helder te formuleer vir die situasie waarin gemeentes geroep was om hul getuienis

te lewer. Dit sou nie moeilik wees om by elkeen van die stellings 'n redelik uitvoerige Bybelse fundering te gee nie.

Insigte wat ons deel met die ekumeniese kerk

1

Ons glo dat die kerk haar historiese oorsprong vind in die Persoon en werk van Jesus Christus. Die kerk is 'n gemeenskap wat rondom Hom gevorm is – aange- raak deur sy verlossingswerk, aangegryp deur sy drome van 'n nuwe wêreld, en geroep tot 'n lewe van gehoorsame na- volging van Hom.

Op 'n praktiese vlak beteken dit dat Christus alleen in die sentrum van die kerk staan en dat ons in alles wat ons doen, voortdurend soek na sy wil, luister na sy woord en daarna streef om Hom in alles te verheerlik. Dit beteken ook dat die moederverhaal waaruit die kerk leef, die verhaal van die Bybel en in besonder van Christus is. Elke geslag gelowiges het die verantwoordelikheid om die verhale nuut te lees en vir hulself die vraag te vra hoe hulle in hul geslag getrou aan die Jesus Christus van die Skrifte kan leef.

2

Deur Christus is die kerk verbind aan die Drie-enige God van die Bybel – Vader, Seun en Gees. Ons glo dat die kerk aan die Drie-enige God alleen behoort en in verbondenheid met Hom bestaan. Die kerk is die volk van God, die liggaam van Christus en die tempel van die Gees. Alles wat ons is en doen – ons identiteit, ons missie en ons bediening – word deur hierdie verhouding bepaal.

Die eerste en mees basiese beginsel van kerk-wees is dat alles wat die kerk is en doen gedefinieer (behoort te) word deur sy verhouding met die le- wende God. Die God van wie ons hier praat is die Drie-enige God wat ons in die Ou en Nuwe Testament leer ken as Vader, Seun en Gees. 'n Veelheid van metafore en ander uitdrukkings in die Skrif beskryf hierdie verhouding in sy veelkantigheid. Die drie uitdrukkings

waarna spesifiek in die stelling hierbo verwys word, word dikwels saam gebruik as 'n aanduiding van die kerk se noue verbintenis aan die Drie-eenheid.

3

Ons glo saam met die ekumeniese kerk dat hierdie kerk "tot die einde daar sal wees" . . . "omdat dit deur God bewaar word teen die woede van die wêreld".

Hoewel ons op vele vlakke anders as Rome oor die kerk praat en makliker die foute en feilbaarheid van die kerk en haar ampte erken, verskil ons nie van hulle oor hoe ons dink oor die noodsaaklikheid van die kerk en die uiteindelijke bewaring van die kerk nie. Hoewel spesifieke historiese kerke kan wegbeveeg van die wil van God en so onder die Here se oordeel kom, wêét ons dat daar altyd 'n Kerk van Christus sal wees om die Evangelie verder te dra.

4

Omdat God self die kerk gekies, geroep en gevorm het en Homself ewig aan die kerk verbind het, staan almal wat in die Drie-enige God glo, onder die verpligting om hulle by sy liggaam te voeg.

5

Ons glo dat die kerk geken word aan vier eienskappe: eenheid, heiligheid, katolesiteit en apostolisiteit. Hoewel dié eienskappe nooit op aarde volkome in 'n kerk gestalte sal kry nie, behoort 'n drif vir hierdie sake ten minste by ons aanwesig te wees.

Dit is 'n uiters belangrike winspunt dat feitlik alle kerke wêreldwyd die ekumeniese geloofsbelydenisse (Nicea en die Apostolicum) onderskryf waarin ons hierdie vier eienskappe van die k e r k aantref. Hoewel daar meningsverskil magwees oor die presiese interpretasie van die vier eienskappe, is dit 'n uiters belangrike gesprekspunt tussen die kerke dat ons almal saam hierdie siening op die kerk deel.

hervormingsbeweging en in dié tyd is daar opnuut grondig oor die kerk besin. Ons het 'n hele klompie fundamentele insigte oor die kerk en die bediening van die evangelie uit dié tydperk geërf.

6

Ons mag nooit die kerk so vereenselwig met God en die heil dat die kerk 'n heilsinstituut word wat bo menslike kritiek verhewe is nie. Die Reformatore het deurentyd beklemtoon dat die kerk 'n menslike kant het wat daartoe lei dat dit 'n feilbare instituut is wat foute kan maak en wat nie bo sonde verhef is nie.

Hierdie insig, naamlik dat ons nooit 'n historiese instituut (soos 'n bestaande kerk of gemeente) bo kritiek mag verhef nie, het mettertyd bekend geword as die Protestantse beginsel. Ongehoorzaamheid, sonde en kerkverval is realiteite wat in kerke kán plaasvind.

7

Ons moet van die kerk nie iets belangriker maak as wat dit is nie. Die kerk is nie self deel van die heil nie, maar 'n instrument en vertoonvenster (teken) van die heil (Calvyn). Wat veel belangriker is, is God self en sy Evangelie, die koms van sy Koninkryk in hierdie wêreld en die heilswerk van die Gees in die lewe van mense. Die doel van die kerk is om God en sy werk te dien.

Dit is waarom Protestante verstaan wat 'n mens bedoel as jy praat van die "relatiewe onbelangrikheid van die kerk". Die kerk staan nooit voorop in ons kerklike lewe nie; dit gaan vir ons primêr oor die Drie-enige God en oor sy koninkryk. Dit beteken ook dat as 'n mens soek na kerk-vernuwing of kerkherstel, ons nie in die eerste plek met mense oor die kerk moet praat nie, maar oor God en oor sy Koninkryk. Die kerk word vernuwe wanneer mense 'n nuwe visie op God en die Evangelie kry.

8

Die kerk word vergader rondom die waarheid van die Evangelie (ook genoem die belydenis of die apostoliese geloof). Ons vind hierdie Evangelie alleen in die Skrif; dit word in ons harte

Insigte van die Reformasie

Die Reformasie was in sy wese 'n kerk-

bevestig deur die Heilige Gees en word so 'n persoonlike geloofsoortuiging wat 'n diepe sekerheid meebring. Daarom glo ons dat die kerk se eerste taak nie is om mense emosionele ervarings te laat beleef nie, maar om hulle te help om die waarheid van die Evangelie van Jesus Christus te ontdek en te glo

Hoewel daar in Gereformeerde Kerke groot ruimte behoort te wees vir ervaring en emosie, is dit so dat die waarheid van die Evangelie die fondament van ons geloof in die Drie-enige God is. Ervaring en emosie raak gevaarlik as ons ons geloof daarop begin grond.

9 Die Reformatore het daarom so 'n sentrale rol aan die Woord van die Here toegeken en beklemtoon dat 'n baie groot deel van ons werk in die kerk te doen het met die lees, die verkondiging, die uitleg en die toepassing van die Woord van God in ons lewens. Hulle het geglo dat die Gees van die Here die kerk skep, opbou, heilig, en stuur deur die werking van die Woord.

10 Hulle het geglo dat hierdie verkondiging van die Woord veral op drie maniere plaasvind: deur die prediking, die bediening van die sakramente (Nagmaal en Doop) en die onderlinge troos en vermaning (tug).

11 Die bediening van die Woord deur die drie heils-middele of merktekens is 'n menslike proses waardeur die Gees werk. Die menslike kant van die proses plaas die onus op ons om dit so goed en getrou as moontlik te doen. Die werk van die Gees maak nie ons menslike insette in die kerk onbelangrik nie. Ons het 'n verantwoordelikheid om ons dienswerk so verstandig, wys, gehoorsaam en getrou as moontlik te doen.

Daar is 'n groeiende besef dat mense dikwels die Reformatore se klem op die menslike kant van goeie kommunikasie onderskat het. Reformatore het nie net aandag gegee aan die waarheid nie, maar ook heelwat tyd spandeer aan die

vraag hoe ons die waarheid ten beste aan mense kan kommunikeer.

12 Die Reformasie het ook 'n verbreding van die bediening en ampte meegebring. Benewens die voltydse ampte van predikant en hoogleraar is daar ook, op grond van die Nuwe-Testamentiese getuienis, ruimte gemaak vir die ampte van ouderling en diaken. Hoewel daar ruimte behoort te wees vir leierskap, word verder ook aanvaar dat daar nie 'n vaste hiërgie aan die ampte gekoppel kan word nie.

Daarbenewens is beklemtoon dat elke gelowige 'n lewensroeping (vocatio) van die Here ontvang het (algemene priesterskap van alle gelowiges).

13 Die Reformasie was baie bewus van veranderende tye of situasies - wat kerke met nuwe uitdagings kon konfronteer en wat nuwe antwoorde van hom vra. Daarom het Gereformeerdes altyd ruimte gelaat vir nuwe Belydenisskrifte: Die kerk kan in nuwe situasies gevra word om sy geloof in die Evangelie op nuwe maniere te bely. Dit beteken ook dat daar 'n prinsipiële openheid is vir nuwe bedienings-vorme of -strukture waarin die Evangelie gegiet kan word. In hierdie nuwe situasies, glo ons, word ons in ons nadenke gelei deur die waarheid van die Woord en deur die Skepper Gees (Creator Spiritus). Hierdie gereedheid vir nuwe situasies het uitdrukking gevind in die slagspreuk van die Reformasie: *Ecclesia semper reformanda* ('n kerk wat altyd gereed is om te reformeer).

14 Daar is redelike eenstemmigheid onder kenners dat die Reformatore die sosiale prosesse en die kommunikasiemiddele van hul tyd goed verstaan en goed gebruik het. Vertroue op die Evangelie en die Gees van die Here ontnem ons nie van die verantwoordelikheid om alles in ons vermoë te doen om die Evangelie so goed en duidelik as moontlik aan soveel mense en situasies as moontlik te verkondig nie.

Meer resente insigte

Die 20ste eeu is deur vele teoloë en kerkleiers bestempel as "die eeu van die kerk". Om 'n verskeidenheid redes was die kerk dikwels in die fokus van nadenke en studie, wat gelei het tot die formulering van 'n paar baie helder insigte oor die kerk en die lewe van die kerk.

15 Daar is in die 20ste eeu helderder as ooit tevore besef dat die kerk nie maar vir sigself mag leef nie, maar dat ons gestuur is om ander te dien en te help. Die kerk staan ten volle in die diens van God se missie (ook genoem die *missio Dei*) in hierdie wêreld. Daarom is elke gemeente 'n missionêre gemeente.

16 Daar is 'n groeiende konsensus – selfs oor staande konfessionele grense heen – dat die kerk 'n drievoudige taak (of missie) het, naamlik

- om die kennis van die Evangelie aan alle mense te verkondig (sending en evangelisasie),
- om na alle mense in nood uit te reik met die genadige liefde van Christus, en
- om getuienis te lewer en op te staan vir reg, versoening en vrede – in die kerk, maar ook op die publieke terrein.

17 Die Reformasie se verbreding van die amp sal nog 'n ronde verder gevoer moet word. Alle gelowiges het gawes ontvang met die oog op dienswerk in en buite die gemeente. Die werklike bediening van die kerk is nie die bediening van die ampte aan die lidmate nie (dit is toerusting met die oog op dienswerk), maar die bediening van die ("gewone") gelowiges aan en in die wêreld. Hoewel die Reformatore dit gesien het en in beginsel erken het, sal ons veel meer as hulle hierdie dienswerk van gelowiges in die sentrum van ons kerklike lewe moet plaas.

18 In die 20ste eeu is die belangrikheid van die eenheid van die kerk opnuut weer

beseef. Dit was juis die herontdekking van die sendingtaak van die kerk en die besef dat die verskeurdheid van die kerk ons getuienis ongeloofwaardig maak, wat daartoe gelei het dat met nuwe erns gesoek is na die eenheid van die kerk. Die eenheid van die kerk het te doen met haar wese omdat dit die identiteit van die kerk – haar verhouding met die Drie-enige God – raak.

19 Aan die einde van die 20ste eeu word opnuut besef dat ons nie die lokale en ekumeniese gestaltes van die kerk teen mekaar moet afspeel, of die kerk tot die een of ander gestalte moet probeer reduceer nie. Die kerk het ten minste vier gestaltes wat al vier onmisbaar is vir die getuienis wat oor die wyer front van die lewe gelewer moet word: die ekumeniese kerk, streekskerk (of denominasie), plaaslike gemeente en die (informele) getuienis van individuele gelowiges of groepe gelowiges. Ons kan sê dat al vier hierdie gestaltes van kerkwees onontbeerlik is vir die lewe van die kerk.

20 Ons getuienis oor die andersheid van die Kerk sal spesiale gestalte moet kry daarin dat ons liefde groter, sensitiewer, diensvaardiger, geduldiger, genadiger en sterker sal wees as die gewone liefde van mense. As ons aan ons Heer getrou wil wees, sal ons moet leer om mense lief te hê soos Hy hulle liefgehad het. Ons sal meer krities moet raak oor die gebruik van mag in die kerk. Die krag van die Evangelie het alles te doen met die krag van onvoorwaardelike, selfopofferende liefde. Daar word aanvaar dat die manier waarop 'n kerk onder andere met spesifieke groepe soos kinders, vroue, "vreemdelinge", armes en vyande werk, hulle dieper begrip van die unieke liefde van Christus op 'n baie duidelike manier weerspieël.